

ЗАВДАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Д. е. н. Мазаракі А. А., д. е. н. Ткаченко Т. І.

Київський національний торговельно-економічний університет, Україна

КОМПЕТЕНТНІСНА МОДЕЛЬ МЕНЕДЖЕРА В ГАЛУЗЕВИХ СТАНДАРТАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Модернізація вищої освіти в Україні є одним з найважливіших національних завдань сьогодення. Виходячи з національної доктрини розвитку освіти України в ХХІ столітті, вища освіта в країні повинна стати невід'ємною компонентою глобального освітнього проекту, стати одночасно його рушійною силою інноваційного розвитку національної економіки

Досягнення поставлених стратегічних цілей можливе шляхом створення нової, сучасної, постійно відновлюваної за вимогами часу освітньо-професійної моделі підготовки, перш за все, управлінських кадрів що дозволить забезпечити ефективне управління соціоекономічними системами і процесами на всіх ієрархічних рівнях.

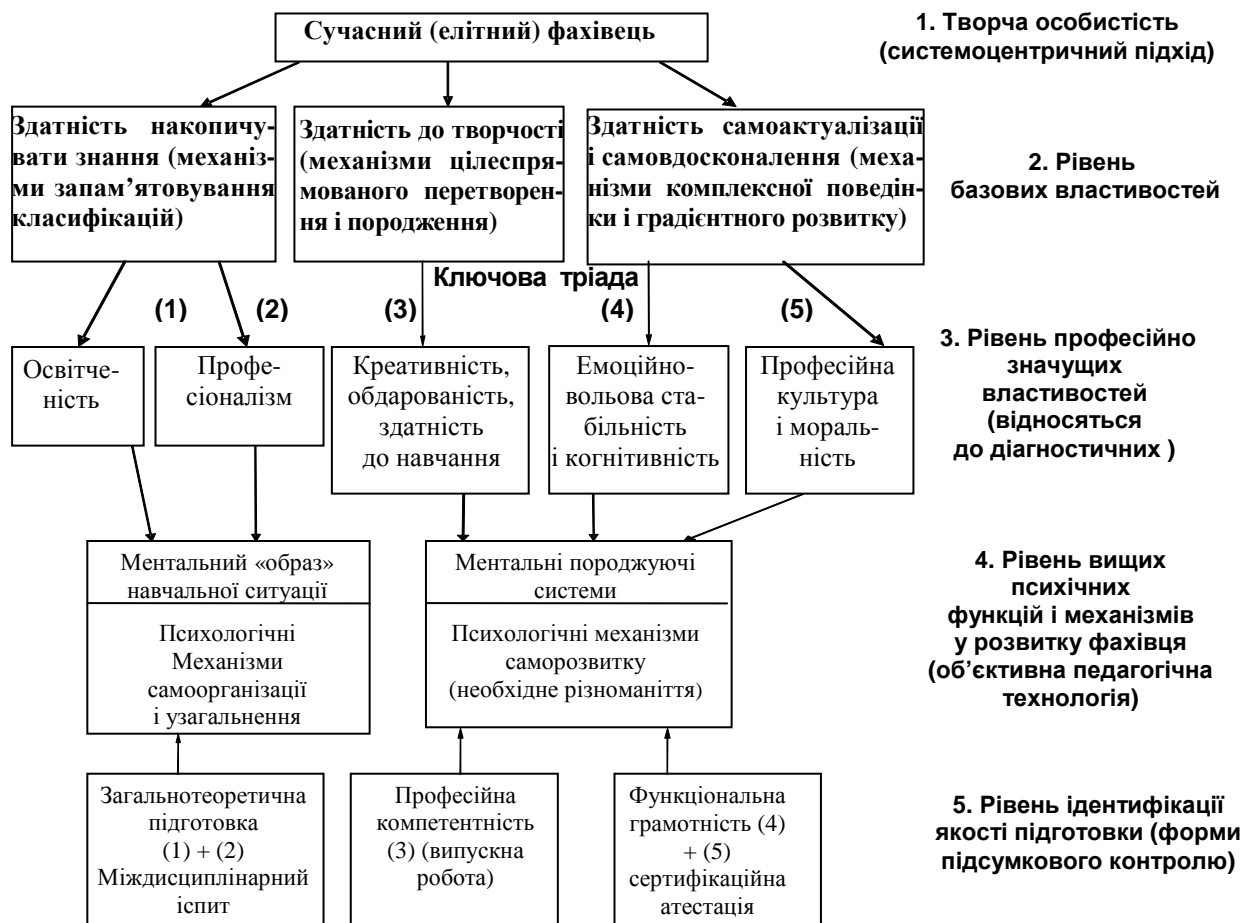
Приєднання України до Болонського процесу та, відповідно, вимоги створення передумов прозорості системи вищої освіти для світового ринку освітянських послуг, порівнюваності й зіставності з іншими освітніми системами, відповідності рівня компетентності сучасного менеджера професійним стандартам глобалізованого і глибоко спеціалізованого ринку праці, забезпечення мобільності трудових ресурсів і студентів, обумовили необхідність розроблення нового покоління галузевих стандартів вищої освіти, призначених для формування фахівців на новій якості.

Зміна парадигми вищої освіти має на меті перенесення акцентів з організації навчального процесу на його кінцевий результат. Таким результатом має стати компетентність – інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника ВНЗ для виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистісних предметних сферах (компетенції), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді економічної і функціональної діяльності.

Компетентнісний підхід положено в основу нової версії галузевих стандартів вищої освіти України (ГСВОУ) у галузі знань з менеджменту і адміністрування, який обумовив перехід від традиційної триади в освітній діяльності формування моделі менеджера «знання → вміння → навички» (спрямоване на репродуктивний автоматизм) до пентади «знання → професіоналізм → здатність до створювання → здатність до підприємництва → соціальність», що спрямована на продуктивність, творчість і практицизм.

Підготовка елітного фахівця з менеджменту, що здатен накопичувати знання, спроможного до творчості, самоактуалізації та самовдосконалення, базується на системоцентричному підході до формування комплексу компетенцій. У його основі – використання різних рівнів властивостей особистості: базових, професійно

значущих якостей, вищих психічних функцій і механізмів у розвитку суб'єкта. В загальній моделі фахівця як творчої особистості змістовна і функціональна структура його характеристик представлена як логічна наступність рівнів формування та їх взаємозв'язку (рис. 1).

Рис. 1. Змістовна і функціональна структура моделі сучасного фахівця

Поняття «компетентність» і «компетенція» стали ключовими в процесі розроблення комплексу складових ГСВОУ за напрямом «Менеджмент» – «Освітньо професійна програма», «Освітньо-кваліфікаційна характеристика», «Засоби діагностики вищої освіти», – які забезпечують науково-методичний базис ступеневої освіти на рівні бакалавра, спеціаліста і магістра у галузі знань з менеджменту і адміністрування за сьома спеціальностями. Вагому роль у вирішенні цього завдання відіграє робота науково-методичної комісії з менеджменту і адміністрування, що об'єднує наукову і педагогічну громадськість України, представників бізнесу.

Спираючись на компетентності і компетенції, в стандартах визначено зміст навчання студентів в освітньо-професійних програмах, запропоновані ефективні навчальні технології та комплекс засобів діагностики набутих компетенцій (знань та умінь) випускника. Набуття достатніх, адекватних запитам ринку праці практичних навичок студентами, спроможностей застосувати їх відразу після завершення циклу навчання потребує постійної співпраці навчальних закладів із роботодавцями.

Компетентнісний підхід забезпечується виконанням **професійної** (знання та досвід з управління, зокрема у сфері економічної діяльності), **ситуативної** (досвід, що реалізується через практичну підготовку та інноваційні технології навчання – кейс-методи, рольові та ділові ігри, імітаційні методи, моделювання, ПЕОМ, медіа-засоби), **соціальної** (це вміння працювати в соціальній групі, адаптуватися в колективі, виявляти лідерські та комунікативні здібності тощо) та **інтелектуальної компетентності** (розвиток інтелекту, загальної та фахової ерудиції)¹.

Принцип соціальної відповідальності бізнесу може бути реалізований через систему підготовки фахівців з менеджменту як соціальних особистостей, здатних вирішувати певні складні проблеми і завдання соціальної діяльності через формування соціально-особистісних і загальнокультурних компетентностей. Зміст їх визначено в ОКХ ГСВОУ. Наприклад, до групи соціально-особистісних і загальнокультурних компетентностей віднесено: розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи; розуміння необхідності та дотримання здорового способу життя; здатність учитися, здатність до критики і самокритики, креативність, здатність до системного мислення, адаптивність і комунікабельність, наполегливість у досягненні мети, турбота про якість виконаної роботи, толерантність.

При визначенні складових універсальних і спеціальних професійних компетентностей на відміну від загально-функціонального підходу до формування комплексу знань та умінь, навичок та здатностей в ГСВОУ нового покоління запропоновано функціонально-компетентнісний підхід, при якому типові задачі та типові універсальні компетенції узгоджені та характеризують групи функціональних процесів за видами діяльності менеджера. При цьому до основних видів діяльності віднесені: адміністрування та керування людьми, управління операційними процесами, управління фінансово-економічною, маркетинговою та інноваційною діяльністю, управління логістичними процесами.

Одна з найважливіших тенденцій розвитку освітніх стандартів у компетентнісному форматі – це посилення їх оціночно-діагностичного потенціалу, тобто підвищення ступеня «готовності» слугувати базою оцінювання через діагностичність сформульованих вимог та забезпеченість інструментарієм оцінювання конкретно до функціональних обов'язків управлінських кадрів.

З метою забезпечення гнучкості освітніх стандартів відповідно до вимог часу і ринку праці конкретного регіону або структурних пріоритетів розвитку національної економіки передбачено, що нормативна частина змісту освіти складатиме не більше 50% від загального (максимального) обсягу часу теоретичної підготовки.

Імплементация основних положень Національної рамки кваліфікацій України став вагомим чинником диференціації рамкових вимог до освітньо-професійної кваліфікації випускників на різних рівнях підготовки. Однак, ми знаходимося на початку складного шляху модернізації вищої освіти у сфері управління. З метою вирішення проблем необхідно об'єднати зусилля бізнесу і науки, роботодавців і освітян, держави і місцевої влади.

---

¹ Матеріали семінару НАДУ та Берлінської вищої школи управління та права (FHVR) щодо розробки нових програм підготовки з Public Administration.